

מולין יקירין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה תא

חז תא

חז תא דאורייתא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

דביקות בה' באמצעות גמילות חסדים

וקובר את בניו, שיכולים לבוא בכח גמילות חסדים לדרגות גבוהות ועצומות ממש מעין אלו.

בקלות יכול כל אדם לקיים מצוה זו

מצות גמילות חסדים הוא מצוה שבגופו ואף אם אין בידו כלום, יכול לגמול חסד, והרי הן דברי הגמרא (סוכה מט:): תנו רבנן, בשלשה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, צדקה בממונו, גמילות חסדים בין בגופו בין בממונו. צדקה לעניים, גמילות חסדים בין לעניים בין לעשירים. צדקה לחיים, גמילות חסדים בין לחיים בין למתים.

ולמעלות אלו יכול כל אדם לבוא, שאף שבשאר כל מצוות התורה צריך לעשותם לשם שמים ולא לצורך עצמו וטובתו כדי שתהיה המצוה בשלימות. בגמילות חסדים ובצדקה שונה הדבר ואף אם עושה המצוה שלא לשמה עולה לו המצוה, כמו שאמרו בגמרא (פסחים ח.א) האומר הרי סלע זו לצדקה בעבור שיחיה בני או שאהיה בן העולם הבא הרי זה צדיק גמור.

בינה, ג' ד' גמול דלים, ה"ו שמו של הקב"ה, אם אתה עושה כן הריני ז"ן אותך ח"ן אותך ומטיב אותך ונותן לך ירושה לעולם הבא. והקשה, מהו שאמרו ה"ו שמו של הקב"ה, וי"ד להיכן הלך. ועוד מה שייך שמו של הקב"ה אם אתה עושה כן.

אלא העניין הוא כי אב"ג דה' גימטריא י"ה ואחר אותיות אלו באה האות ו', שהם יחד כל אותיות ה' יתברך, ובא לרמוז לנו, הרוצה להעשות מרכבה לשמו של הקב"ה יאחז צדיק דרכו בשני אלו, האחד אלף בינה הוא התורה אש דת כנגד האש שבקדושה שהוא המתלהב בתורת ה' שנאמר בה (ירמיה כג ט) 'הלא כה דברי כאש'. וגמול דלים זה גמילות חסדים כנגד המים שבקדושה. ובכך השלים שמו של הקב"ה, ואם אתה עושה כן הריני זן אותך חן אותך ומטיב לך, ונותן לך ירושה לעולם הבא.

המורם מזה גודל הדביקות שנדבק האדם בבוראו ע"י שעוסק בגמילות חסדים, ובכך מובן הכיצד עולה בקנה אחד עם העוסק בתורה

אחרי ה' אלקיכם תלכו וגו' (יג ה). איתא בגמרא (ברכות ה.) 'כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים וקובר את בניו מוחלין לו על כל עוונותיו'. וצריך להבין הכיצד מקומה של גמילות חסדים נמצא בין דרגות העצומות של העוסק בתורה והקובר את בניו.

אלא הוא גופא נראה מכאן, שאכן גדולה מעלתה של גמילות חסדים עד למאוד, שהיא עיקרו ותחילת בנינו של עולם ככתוב (תהלים פט ג) 'כי אמרתי עולם חסד יבנה', ודרשו חז"ל (סוטה ד:): דרש ר' שמלאי, תורה, תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים. תחילתה גמילות חסדים, דכתיב (בראשית ג כא) 'ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם', וסופה גמילות חסדים, דכתיב (להלן לד ו) 'ויקבור אותו בגיא'. ובתנחומא (וישלה י) הוסיף: אמצעיתה ביקור חולים שנאמר (בראשית יח א) 'וירא אליו ה' באלוני ממרא'.

דביקות עליונה ע"י גמילות חסדים

בגמילות חסדים ישנם שלשה עניינים אלו שנכתבו בתורה. האחד, לזון ולפרנס עניים שנכלל במעשה ה' - 'ויעש כתנות עור וילבישם'. השני, גמילות חסד לחיים שהיא ביקור חולים. והשלישי, גמילות חסד עם המתים כדכתיב 'ויקבור אותו בגיא'. ובשלשה אלו נדבק האדם בבוראו כאמרת אלוה צרופה בפסוק שלפנינו כמו שאמרו בגמרא (שם) אחרי ה' אלקיכם תלכו, וכי אפשר לו לאדם להלך אחר השכינה, והלא כבר נאמר (לעיל ד כד) 'כי ה' אלקיך אש אוכלת הוא'. אלא להלך אחר מידותיו של הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אף אתה הלבש ערומים; הקדוש ברוך הוא ביקר חולים, דכתיב: וירא אליו ה' באלוני ממרא, אף אתה בקר חולים; הקדוש ברוך הוא נחם אבלים, דכתיב: ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו, אף אתה נחם אבלים; הקדוש ברוך הוא קבר מתים, דכתיב: ויקבר אותו בגיא, אף אתה קבור מתים..

כשעוסק בתורה וגומל חסדים זוכה להיעשות מרכבה לשמו יתברך

ויודעים דברי החתם סופר (בהעלותך ד"ה הרק) על הגמרא שדרשו הדרדקי (שבת קד:): א' ב' אלף

מילה דפליאה

סגולת המצוות שהם עצות לבני ישראל לפתוח על ידיהם שערי ברכה וטובה

וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שֶׁם מַעֲשֵׂר דִּגְגָךְ תִּירְשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ וּבִכְרַת בָּקָרְךָ וְצֹאנְךָ לְמַעַן תִּלְמַד לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹקֶיךָ כָּל הַיָּמִים (יד, כג).

איתא בזהר הקדוש (יתרו פב:) שתרי"ג מצוות הם תרי"ג עצות שנתנה התורה אדם להיטיב בהם דרכיו, כדי להידיבק על ידיהם בשכינה הקדושה, שתהיה השכינה שורה ומתהלכת בקרב בני ישראל, וכדי לזכות בהם לחיי העולם הבא.

והוסיף בקדושת לוי (פסח ד"ה חכם) שמקרא מלא הוא, למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים, שכל התורה והמצוות הן בכדי לבוא על ידיהם ליראת הרוממות ואהבת ה'.

ובבני יששכר (חודש ניסן מאמר ד רדוש ז) כתב שזו היא סגולת המצוות שהם עצות לבני ישראל לפתוח על ידיהם שערי ברכה וטובה, כי כל מצות עשה מעוררת לפי שורשה שפע גנוי ברכות ישועות וחסדים מן השמים, וכן ההימנעות מלעבור על מצות לא תעשה מונעת השפעה לכוחות הרע והסטרא אחרא, כי הכל תלוי במעשיהם של ישראל וכמו שכתוב (להלן ל טו) 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע'.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

התחדשות בתורה

יכיר בה יותר, וברבות השנים ודורי דורות שישבו בארץ ישראל ישכחו כל הגמולות הטובות שעשה עמהם ה', ותתיישן בעיניהם הטובה שהוציאם ממצרים מבית עבדים והושיבם בארץ זבת חלב ודבש, ודבר זה יגרום 'השחתם וגו' ועשיתם הרע בעיני ה', וזהו הפירוש במשנה (אבות פ"ד מ"א) איזהו עשיר השמח בחלקו, שהוא שמח תמיד כאילו בו ביום נתן לו ה' יתברך העשירות ואין הטובה מתיישנת אצלו כלל, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים ב ז) 'ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך', שבכל יום יחשוב האדם כאילו נולד באותו יום והוא בריה חדשה, ובכך יכיר תמיד מחדש את כל הטובות שעשה השם יתברך עמו.

התורה מתחדשת בכל עת

והתורה הקדושה עצמה יש בה סגולת התחדשות למצוא בה תמיד טעמים חדשים, שהרי התורה הקדושה הוא ענין בלתי מוגבל כמו שכתוב (איוב יא ט) 'ארוכה מארץ מידה', ובמאמר אחד יכול האדם להתעסק כל ימי חייו אף אם יחיה אלף שנים, ועדיין ימצא בו תעלומות חכמה לאין קץ, ועל זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט צו) 'לכל תכלה ראיתי קץ', 'תכלה' לשון תאוה, שלכל תאוה ותשוקה יש קץ וגבול, אבל 'רחבה מצותך מאד', הכיסופין והתשוקה לטעמי המצוות הוא בלי סוף וגבול, ואם במצוה אחת הוא כן קל וחומר לכל המצוות כולם.

ועוד אמר דוד המלך (שם פסוק צז) 'מה אהבתי תורתך', חשקי ואהבתי גדול מאד לתורה, ואף על פי ש'כל היום היא שיחת' עדיין אני אוהב אותה בלי היחלשות, וזו הכוונה באמרו (שם פסוק קכט) 'פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי', הואיל ודברי תורה חביבים ויקרים עלי לפיכך יחשבו אצלי בכל יום כדברים חדשים שאדם מתפלא עליהם ונפשו תכסוף להם, וכפי שרואים לענין גירסא דינקותא אשר לא במהרה תשכח, כי חדשים הם אצלו בקטנותו ויתעורר לשמעם ויעשו רושם במוחו.

והתחדשות בכל יום שזו המעלה הראויה בעסק התורה והמצוות, כי התורה ומצוות ה' צריכים להיות נעשים תמיד מתוך התחדשות כאילו היום ניתנו לאדם, וזו מעלת כל דבר שברוחניות שהוא מתחדש באופן תמידי בלי שום התיישנות, ואילו דברים גשמיים לרבות כל תענוגי העולם הזה דרכם להתיישן אצל האדם, ומדרך העולם למאוס בכל דבר שהוא תמידי בעיני העולם הזה, וכן איש אורח יש לו חן וכבוד אצל בעל הבית יותר מבני ביתו המורגלים אצלו, וכן טבע האדם להשתוקק לשמוע חדשות בכל יום ותגעל נפשו לעסוק בענין ישן נושן שכבר שנה פעמים רבות, וכל דבר חומרי הוא טבוע תחת שלטון הזמן, בעוד שכל דבר רוחני הוא למעלה מן השמש ולמעלה מן הזמן.

זהירות מן הרגילות בעבודת ה'

ובאמת גם בעיני עבודת ה' צריך זהירות שלא לבוא לידי רגילות, כמו שכתוב (משלי כה יז) 'הוקר רגלך מבית רעך פן ישבעך ושנאך', וכמו שרואים לדוגמה בענין הגשמים שהכל מתפללים עליהם ומייחלים להם, אבל כאשר בא הגשם והוא יורד ברציפות הבריות קצות בו וממתנות לסיומו, וזהו גם טעם השמחה ביום טוב יותר מבשבת, כי השבת באה בקביעות אחת לשבוע ואילו יום טוב הוא דבר נדיר שהכל מצפים לו, וזהו גם שאנו רואים שחילול יום הכיפורים חמור בעיני העולם יותר מחילול שבת, אף שאליבא דהילכתא חילול שבת חמור יותר מחילול יום כיפור, ולכן גם קל בעיני ההמון להוציא ממון הרבה בכל שנה ושנה על אתרוג הרבה יותר מהרגילות להוציא בשאר המצוות התמידיות, וגם ינעם על האדם תכשיט ומלבוש חדש יותר מאלו שהוא רגיל בהם כבר.

המתחדש תמיד שמח בחלקו

וכמו שפירש בפנים יפות (ואתחנן ד"ה כי תוליד) על הפסוק (לעיל ד כה) 'כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ' וגו', כי כל טובה שהתיישנה אצל האדם לא

ושמרתם לעשות את כל החקים ואת המשפטים אשר אנכי נתן לפניכם היום (יא לב). 'ידוע מה שדרשו חז"ל בספרי (פ"י נח) על פסוק זה, שיהיו חביבים עליך היום כאילו היום קיבלתם אותם מהר סיני, ויהיו רגילים בפיהם כאילו היום שמעתם אותם. והרי על אותו הקול שהיה במעמד הר סיני נאמר (לעיל ה יט) 'קול גדול ולא יסף' ותירגם אונקלוס 'ולא פסיק', שהקול ההוא קיים עד היום הזה, וזהו הבת קול שיוצאת בכל יום ומכרזת שובו בנים שובבים, וגם הבת קול שיוצאת מהר חורב בכל יום ויום ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה (אבות פ"ו מ"ב), ובכח זה יכול האדם המזכך לבו ומוחו לשמוע תמיד את קול ה' ותורתו אף כשהוא עוסק בעיני עולם הזה.

'נותן התורה' בלשון הוה

בזה יבואר מה שברכות התורה כוללים הודאה על העבר ועל ההוה כאחד, ובטור (אור"ח סי' מז) כתב שעיקר הברכה נתקנה על מעמד הר סיני, אשר בחר בנו מכל האומות וקרבתו לפני הר סיני והשמיענו דבריו מתוך האש, ונתן לנו תורתו הקדושה כלי חמדתו שהיה משתעשע בה בכל יום. אבל הט"ז (שם ס"ק ה) כתב, שתיקנו לחתום 'נותן התורה' שיש במשמעותו לשון הוה, ולא 'נתן התורה' בלשון עבר, כי הכוונה היא שהוא יתברך נותן לנו תמיד בכל יום תורתו, וממציא לנו בה טעמים חדשים. ויש להוסיף ולומר, שברכות התורה פותחות בלשון עבר 'ונתן לנו את תורתו' וכן 'אשר נתן לנו תורת אמת', ואילו החתימה היא בלשון הוה 'נותן התורה', כי קולות מתן תורה אין להם הפסק ובכוחנו לשומעם גם כיום, ובברכות התורה אנו ממשיכים את הארת מתן תורה גם לימינו אנו, ומחברים את התורה המתחדשת בכל יום עם שורשה בתורה שניתנה לנו במעמד הר סיני.

עבודת ה' צריכה התחדשות תמידית

אחר זאת יתמלא האדם התלהבות

מילין יקירין

פרקי הדרכה ועבודה ה'

על סדר פרקי אבות

דברי חכמים מעצמות הקדושה

זה שס"ה גידים רוחנים של הנפש מתלבשין תוך שס"ה גידים שבגוף, וממשיכין מזון הגופני שהוא הדם אל רמ"ח איברי הגוף, עם מזון הרוחני פנימי בתוכו לפרנס רמ"ח איברי הנפש וכו', נמצא כי האדם בעצמו איננו כי אם הנפש השכלית אשר מתלבשת בגוף הנקרא לבוש שלה בעולם הזה].

וזוהו כונת דבריהם 'שנו חכמים בלשון המשנה, יודע אתה אמאי 'שנו חכמים' כל כך הרבה בעלי שמועות 'בלשון המשנה, הטעם הוא 'ברוך שבחר בהם ובמשנתם', כלומר, הקדוש ברוך הוא לא בחר 'במשנתם' לבד בחכמתם השכלית, אלא בחר 'בהם' בזכות זיכוכם הרוחני, וכשהם אומרים משנה או הלכה או שמועה הם מביעים זאת משורש נשמתם הקדושה, באמצעות גופם הקדוש והטהור.

על ידי שרואה בעל השמועה יבין גודל קדושת אמריו ותשרה עליו קדושה

ועל כן אמרו כי על העוסק בתורה לשים ליבו ומחשבתו כאילו בעל השמועה עומד כנגדו, כי כאשר רואה את בעל השמועה נגדו נמצא מבין כי דברי תורתו אינם תלויים בעצם חכמתו ובידיעת החכמה וההלכה מספיק, אלא רואה את צלם האלקים של רבו שממנו נובעת חכמת רבו, וכשמבין זאת מתייחס למאמר בצורה עילאית הראויה, ואז תשרה עליו אותה הקדושה של בעל המאמר ויזכה לסייעתא דשמיא להבין ולהשכיל בחכמת התורה הקדושה.

הדביקות בקדושת אמרי חכמי התורה יכולה שתהיה גם אחר הסתלקותם

מסיבה זו שחכמת חכמי התורה היא עצמותם וקדושתם, גם לאחר הסתלקות הצדיק ניתן להידבק בו על ידי לימוד דברי תורתו כמו שאמרו בירושלמי (שקלים טו), וכן בתלמוד בבלי (יבמות צו): 'אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (תהלים סה א) 'אגורה באהלך עולמים', וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים, אלא אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעולם הזה, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות בקבר. ואכן כהמשך לדברים אומרת הגמרא בירושלמי כי האומר דבר שמועה יש לו לשים פני רבו לנגדו 'כאילו בעל השמועה עומד כנגדו'.

נשמות ישראל נאצלה מן התורה, וכל נשמה מישראל יונקת חיותה מחלק התורה המיוחד אליה, וזהו הרמז בדברי חז"ל כאן 'ברוך שבחר בהם ובמשנתם' כי הם ומשנתם חד הם, והקדוש ברוך הוא שונה דברי תורה בשם החכמים שחידשו אותם, כי שמו של האדם הוא שורש חיותו וכן חלקו של האדם בתורה הוא כפי מדרגת שמו של האדם, וזהו גם הרמז במה שרגיל תמיד בדברי חז"ל 'הוא היה אומר', שלרוב מעלתו היה אותו החכם בבחינה אחת עם הדבר הנאמר, כביכול תורתו היא עצמותו ממש.

וכך היה רגיל על לשונו של **רבי מאיר שפירא מלובלין ע"ה** לבאר בדברי משנתנו, כי בדברי חכמי אומות העולם לא מצינו שדקדקו לומר הדברים בשם אומרים, אך להבדיל באלף אלפי ורבי רבבות הבדלות בין טומאה לטהרה ובין חול לקודש, בלימוד התורה הקדושה מדקדקים עד כדי כך שאומרים ספק משמיה דרב ספק משמיה דשמואל, או חד מאן דאמר בשם רבי יהודה וחד בשם רבי יוסי וכיוצא בזה, ודבר פלא זה טעון ביאור. אלא שטעמה וענינה של הזכרת בעלי השמועות בתורתנו הקדושה היא משום שהאמרה של האדם הגדול אינה באה משכלו ומחכמתו האנושית כי אם מעצמותו הרוחנית, ובשורש נשמתו הקדושה שם מקור חכמת תורתו. הצלם אלקים, החלק הרוחני אשר בקרבו, הוא מקור השמועה, לא החלק הגשמי, כי הגוף אינו אלא כלבוש לרוחניות ולנשמה שהיא עצם האדם כידוע, אלא שהגשמיות נבראה בדמות הצלם הרוחני.

[כך כתב בשערי קדושה (ח"א שער א): וכמו שלבוש גוף האדם יעשהו האומן בתבנית איברי הגוף, כן עשה הוא יתברך את הגוף שהוא לבוש הנפש בתבנית דיוקן הנפש, ברמ"ח אברים ולהם שס"ה גידים המקשרים את האברים, ולהמשיך על ידם הדם והחיות מאבר אל אבר כדמיון צנורות, ואחר יצירת הגוף נפח בו נפש חיה כלולה מרמ"ח איברים רוחנים ושס"ה גידים, ויתלבשו תוך רמ"ח איברים ושס"ה גידים של הגוף, ואז פועלים איברי הנפש פעולתן על ידי הכלים שהם איברי הגוף כגרזן ביד החוצב בו וכו', ועל דרך

שנו חכמים בלשון המשנה: ברוך שבחר בהם ובמשנתם (פ"ו, משנה א).

בתלמוד ירושלמי (שבת פ"א ה"ב, שקלים פ"ב ה"ה) מובא: אמר רב גידל, כל האומר שמועה בשם אומרה יראה בעל השמועה כאילו עומד לנגדו, שנאמר (תהלים לט ז) 'אך בצלם יתהלך איש', ומפרש **קרנן העדה**: 'כאילו הוא עומד כנגדו', שעל ידי זה יגיד הדבר על אופן, דעיקר הלימוד מרבו בראיית פנים, כדכתיב (ישעיה ל כ) 'והיו עיניך רואות את מוריך', וכיון שבעל השמועה עומד לנגדו יודע ויבין הדבר על בוריו.

הנה כי כן ראינו כי מלבד עצם הלימוד מקבל התלמיד מאור פניו של רבו קדושה מיוחדת המסייעתו שתתקיים התורה בו בכלי ראוי ומקודש, והן הם הדברים שאמר רבינו הקדוש (עירובין ג:) האי דמחדדנא מחבראי דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואילו חזיתיה מקמיה הוה מחדדנא טפי, ומנין, דכתיב 'והיו עיניך רואות את מוריך'. והטעם הוא כאמור, שכל דבר תורה שנאמר מפי החכם אינו לימוד בעלמא אלא חלק מעצמותו של החכם ולכן כשעוסק בדברי תורתו זוכה שיקלטו הדברים במוחו ובדעתו.

בעלי השמועות נזכרים בתורה כי חכמתם נובעת מעצמותם הקדושה ולא חכמה גרידא

להבין דבר על עומקו נחזה כי על הכתוב בתהלים 'אך בצלם יתהלך איש', פירש רש"י ע"ה בשם מנחם, צלם ממש, כמו 'בצלם אלהים עשה את האדם' (בראשית ט ו). כלומר הפסוק מדבר על הצלם אלקים דהיינו נשמתו של האדם יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא שקדושתו מצלם האלקים שנברא בו. ולכאורה מה ענינו לראיית פני בעל השמועה לנגדו. אלא שבא להשמיענו שהחכם הצדיק האומר שמועה אינה לימוד גרידא, כי 'בצלם יתהלך איש', צלם האלקים הוא האומר את הדברים, שדברי החכמים הם מפנימיות ליבם ומקדושתם, ועל כן לא די שיאמר שמועה מפיו אלא נדרש גם שיראה בעל השמועה לנגדו, כי בכך קדושת צלם האלקים שבו יכנסו דברי התורה בקדושתם וישפיעו עליו קשר עליון דאורייתא.

ביאור הענין הוא, כי הלומדים והעוסקים בתורה בקדושה זוכים להידבק בה עד שהם ותורתם אחד, ואין שום מחיצה מבדילה ביניהם לקדושת התורה, כי באמת שורש

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להעתיק ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישרים

